

MAGYAR MINT IDEGEN NYELV SZAKOS PEDAGÓGUS
SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉS

SEGÉDANYAG

a

*Magyar mint idegen nyelv szakos pedagógus
szakirányú továbbképzést lezáró
portfólió elkészítéséhez*

Pécs
2023

Dóla Mónika, Szabó Veronika

1. A portfólió értelmezése

A *portfólió* szó eredeti jelentése 'dokumentum dosszié', 'szakértői dosszié', és az élet számos területén alkalmazták, mielőtt a modern pedagógiában teret nyert. Pedagógiai módszerként való alkalmazása a konstruktivista elképzeléshez illeszkedik, amelynek lényege, hogy az egyén maga konstruálja, alkotja meg a saját tudását). Ennek a tudáskonstruáló kognitív folyamatnak egy fontos eszköze a portfólió. Nyilvánvaló ugyanis, hogy nem pusztán dokumentumgyűjteményről, hanem reflexiógyűjteményről is szó van. Reflexión „a pedagógiai tevékenységet folyamatosan és tudatosan elemző gondolkodást és gyakorlatot értünk, mely biztosítja az oktató-nevelő tevékenység folyamatos önellenőrzését és ezen alapuló fejlesztését” (Szivák 2010: 9)¹. A portfólió esetében a reflexió megmutatja az olvasó számára a tanár gondolkodásmódját, azaz, hogy mit, milyen célból, milyen megfontolások alapján tesz. Ez az önelemzés a szakmai fejlődést szolgálja.

A továbbképzés végén megírandó dolgozat tehát nemcsak egy külső értékelés céljából készített dokumentumgyűjtemény, hanem reflexiógyűjtemény, amely lehetőséget ad arra, hogy a részt vevő tanárok bemutathassák szakmai fejlődésüket a képzés alatt.

2. A portfólió előkészítése

A portfóliókészítés előszobája a dokumentumkészítés, majd ezt követi a megfelelő dokumentumok kiválogatása. Nem cél a lehető legjobban sikerült alkotások kiemelése, hiszen a fejlődést az is tudja prezentálni, ha valaki utólag reflektál arra, mi volt az adott munkában kifogásolható elem, mit lehetett volna másként csinálni. A portfólióban a képzési reflexión kívül (amely önmagában reflektív írás) minden dokumentumhoz tartozik reflexió. A reflexió kerülhet a dokumentum elé, mintegy összefoglalásként; a dokumentum után záró, továbblépő gondolatként; de a dokumentumba beágyazva is. A dokumentumok és a hozzájuk tartozó reflexiók együttesen alkotják a portfólió egyes elemeit. Ajánljuk a kettéosztott napló technikát, amellyel a reflexió közvetlenül a dokumentumba kerül, de ez pusztán javaslat. A tanárjelöltet arra buzdítjuk, hogy az adott célhoz alakítsa a legadekvátabb formát minden esetben!

3. A portfólió elemei

A portfólió 5 elemből áll, amelyek közül kettő kötelező, három szabadon választható.

A két kötelező elem: A képzési reflexió (tudományos esszé) és Az óraterv/modulterv

A három szabadon választható elem műfajára vonatkozóan nincsen megkötés.

A portfólió terjedelme körülbelül 40 000 karakter (minimum 30 000 – maximum 50 000!), amely nem foglalja magában a tartalomjegyzéket, a bibliográfiát, az illusztráció értékű ábrákat, illetve a képeket.

¹ Szivák Judit (2010): *A reflektív gondolkodás fejlesztése*. Géniuszkönyvek, Budapest

3.1. Képzési reflexió

A portfólió első kötelező eleme a képzési reflexió. Célja, hogy a jelölt tudományos esszé formában számoljon be saját szakmaiságának alakulásáról a *Magyar mint idegen nyelv szakos pedagógus* szakirányú továbbképzés alatt. A dokumentumban a jelölt tehát nem a képzést (kurzusokat, oktatókat) értékeli, hanem saját szakmai fejlődését, azt, hogy mit adott hozzá a képzés eddigi munkájához, gondolkodásmódjához, tanári attitűdjéhez. Kérjük, hogy ha konkrétan megemlíti egy-egy kurzust, akkor arra a kurzus nevével vagy az „oktató” szó (és egyéb megfelelői) használatával hivatkozzon; anonimitást biztosítva kerülje a tanárok név szerinti megemlítését. A rövid (3-5 oldalas) dokumentum célja nem a teljes szakmai pályafutás áttekintése.

A jelölt a képzési reflexió részeként (azzal összefüggésben) mutatja be portfóliójának összeállítási szempontjait is.

Mivel a képzési reflexióban a jelölt saját szakmaiságának alakulását tudományos diskurzusban elemzi és értelmezi, elvárt (nyelv)pedagógiai szakirodalmak használata.

3.2. Óraterv

A portfólió második kötelező eleme a tanár által tervezett és a képzés tanítási gyakorlata során megvalósított óra- vagy modul adott szempontok szerinti bemutatása és értelmező, értékelő reflektálása. A dokumentum elején szükséges rögzíteni a megtartott tanóra(k) adatait (dátum, helyszín, csoport, téma). A bemutatás és értékelés a reflektív tanári attitűd működésének terepe: nemcsak az a fontos, hogy mi történt az adott órá(ko)n, sokkal inkább az, hogy a tanárjelölt mindezt hogyan értelmezi, hogyan értékeli, mit tart belőle fontosnak, továbbgondolandónak. A bemutatás során részletesen ki kell térni az órá(k) tervezésének szempontjaira és a megtartott órá(k) tapasztalatainak értékelésére, valamint a tapasztalatokból levonható további célok megfogalmazására. Nem szükséges a teljes folyamatot azonos részletességgel értelmezni és bemutatni. Jó, hogyha a jelölt kiválaszt egy-egy kérdést, problémát és annak részletesebb elemzésére fókuszál. A teljes óraterv/modulterv a mellékletben is helyet kaphat, javasoljuk a táblázatos formát. De a portfólióban nincs kötelező óratervi séma, a jelölt bármilyen formátumot választhat az óraterv felépítéséhez.

Az adott tanóra(ka)t a jelöltnek nyelvpedagógiai kontextusba kell helyeznie (pl. hivatkozni kell szakirodalomra).

3.3. A szabadon választható dokumentumok

A portfólió második nagy egysége a szabadon választható dokumentumok blokkja. A jelölt 3 szabadon választható dokumentummal igazolja a képzés során elsajátított ismereteket, képességeket. Ezen portfólió elem kötelező részei:

- a dokumentum adatainak rögzítése (mikor, kikkel, milyen célból készült),
- maga a dokumentum,
- reflexió,
- felhasznált szakirodalom.

(Ezeknek a kötelező elemeknek a sorrendje nem kötött.)

A dokumentumok változatos műfajúak lehetnek (pl. hospitálási napló; tananyagfejlesztés, feladatgyűjtemény; taneszköz-tankönyvelemzés; teszt; esszé... stb.). A portfólióba a képzés során készített dokumentumok kerüljenek. Az elvárások mind terjedelmi, mind formai szempontból a műfajhoz igazodnak. Minden esetben elvárás a szakirodalom-használat. Lehetőség szerint a dokumentumról készített oktatói értékelés is kapjon helyet a dokumentumhoz tartozó mellékletben, amennyiben rendelkezésre áll ilyen.

3.4. A portfólió mellékletei

A portfólióban leírtak megvalósulását igazoló dokumentumok a mellékletekben kapnak helyet. Hogy pontosan milyen módon szerepeljenek a dokumentumok, az a jelölt egyéni döntése. A mellékletbe kerülhetnek az óraterv megvalósulását igazoló releváns dokumentumok (ha szükséges, fényképek az óra produktumairól, tanulói reflexiókról, feladatlapok, eszközök, illetve vezetőtanári értékelés). Nem javasoljuk, hogy a hallgató teljesen funkciótlannal, pusztán díszítő cézzal helyezzen el fényképeket a portfólió végén.

A szabadon választható dokumentumok megvalósulását igazoló dokumentumok lehetnek fényképek, reflexiók, tanulói produktumok, kutatási eredmények táblázatai, grafikonok, statisztikák. A melléklet terjedelme kötetlen, nem számít bele a portfólió leütésszámába. Ide kerülnek a dokumentumról készített oktatói értékelések is, amennyiben rendelkezésre állnak.

4. Javaslat a portfólió megvédésére a záróvizsgán

Javasoljuk, hogy a védésre készülve a jelölt önmaga számára tisztázza, hogy mi a célja a portfólió bemutatásával. Dönthet úgy, hogy a portfólió koncepcióját és összeállítási szempontjait prezentálja, de kiemelhet egy-egy problémacsoportot vagy portfólió-elemet is, és aköré is építheti előadását. Mérlegelje, hogy melyek azok a legfontosabb szempontok, amelyek mentén megragadható saját tanári portréja. Eltekintünk tehát a portfólió egészének részletes bemutatásától; a jelölt előadásában a portfólióhoz kapcsolódó konzulensi és opponensi kérdések megválaszolására helyezze a hangsúlyt. A védés elsősorban nem a monológyszerű prezentálásról szól, hanem lehetőséget ad arra, hogy a konzulensi és opponensi kérdések mentén szakmai dialógus alakuljon ki a résztvevők között. A prezentálás nem azonos a prezentációs technikák alkalmazásával: nem kötelező a Microsoft Power Point használata. A prezentáció módja illeszkedjen a jelölt aktuális céljaihoz (lehet akár handout, használhatja a hagyományos vagy a digitális táblát, készíthet Prezit, de az is elképzelhető, hogy a szabad előadást választja a jelölt).

5. Portfólióértékelő-lap

Magyar mint idegen nyelv szakos pedagógus szakirányú továbbképzés szakdolgozati portfólió értékelő lapja

A dolgozat szerzője (név, szak):

.....

A dolgozat címe:

.....

A témavezető/bíráló neve:

.....

(Kérjük, húzza alá a megfelelő megnevezést, és a neveket nyomtatott betűvel töltsé ki.)

Az értékelés szempontjai

A SZAKDOLGOZATI PORTFÓLIÓ ELFOGADHATÓSÁGI SZEMPONTJAI	
Nem fogadható el a portfólió, amennyiben az alábbi szempontok bármelyikének nem tesz eleget (Kérjük, a megfelelőt húzza alá!):	
Terjedelme minimum 30 000, maximum 50 000 karakter, amely nem foglalja magában a tartalomjegyzéket, a bibliográfiát, az illusztráció értékű ábrákat, a képeket és a mellékletet.	igen/nem
A portfólióból alapvető részek nem hiányoznak. (Alapvető részek: két kötelező és három szabadon választott dokumentum és a hozzájuk kapcsolódó reflexiók; címlap; tartalomjegyzék; hivatkozások; irodalomjegyzék; mellékletek)	igen/nem
A szerző betartja a tudományos hivatkozás szabályait (nem plagizál).	igen/nem
A képzési reflexióban a jelölt... (összesen 10 pont)	
1. értelmezi a saját szakmai fejlődését a képzés során	5 pont
2. kifejti és értelmezi portfóliója összeállításának elveit, szempontjait, indokait	3 pont
3. releváns szakirodalomra támaszkodva érvel	2 pont
Az óratervben/modultervben a jelölt... (összesen 15 pont)	
4. rögzíti a megtartott óra/modul adatait	1 pont
5. bemutatja a tervezés szempontjait és indokait (a feltételeket, célokat, tervezett eredményeket és lehetséges problémákat)	2 pont

6. kitér a tervezett célok és a tanulásszervezési módok, módszertani eljárások, eszközök közötti összefüggésre	3 pont
7. törekszik a tanulók előzetes tudásának feltárására, a tanulói érdeklődés és a belső motiváció felkeltésére és fenntartására	2 pont
8. megjeleníti a tanulói tervezés és a tanulási folyamat nyomon követésének, a saját tanulás ellenőrzésének és értékelésének lehetőségeit, szempontjait és eszközeit	2 pont
9. magas szintű szakmai felkészültségről tesz tanúbizonyságot	3 pont
10. releváns szakirodalomra támaszkodva érvel	2 pont
Az I. szabadon választott dokumentumban a tanárjelölt... (összesen 10 pont)	
11. rögzíti a választott dokumentum pontos adatait és műfaját és érvényesíti a választott műfaj sajátosságait	2 pont
12. összefoglalja, reflektálja a dokumentum elkészítésének tapasztalatait és annak hatását a saját szakmaisága alakulására	3 pont
13. magas szintű szakmai felkészültségről tesz tanúbizonyságot	3 pont
14. releváns szakirodalomra támaszkodva érvel	2 pont
A II. szabadon választott dokumentumban a tanárjelölt... (összesen 10 pont)	
15. rögzíti a választott dokumentum pontos adatait és műfaját és érvényesíti a választott műfaj sajátosságait	2 pont
16. összefoglalja, reflektálja a dokumentum elkészítésének tapasztalatait és annak hatását a saját szakmaisága alakulására	3 pont
17. magas szintű szakmai felkészültségről tesz tanúbizonyságot	3 pont
18. releváns szakirodalomra támaszkodva érvel	2 pont
A III. szabadon választott dokumentumban a tanárjelölt... (összesen 10 pont)	
19. rögzíti a választott dokumentum pontos adatait és műfaját és érvényesíti a választott műfaj sajátosságait	2 pont
20. összefoglalja, reflektálja a dokumentum elkészítésének tapasztalatait és annak hatását a saját szakmaisága alakulására	3 pont
21. magas szintű szakmai felkészültségről tesz tanúbizonyságot	3 pont
22. releváns szakirodalomra támaszkodva érvel	2 pont
A portfólió egészére jellemző... (összesen 5 pont)	
23. a szabatos fogalmazás, a műfajnak megfelelő stílus és nyelvhelyesség	3 pont
24. az igényes formai és technikai kivitelezés, az átlátható struktúra	2 pont

Összesen: 60 pont

0–24: elégtelen (1), 25–35: elégséges (2), 36–41: közepes (3), 42–51: jó (4), 52–60: jeles (5)

A portfólió érdemjegye:

Rövid szöveges értékelés:

(A szöveges indoklás nélkül sem az értékelést lehetővé tevő feltételek megállapítása, sem a pontozásos értékelés nem érvényes.)

Kérdés és szakirodalom a záróvizsgálathoz:

.....
(A témavezető/bíráló aláírása)

Dátum: Pécs, 20